

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

postmottak@fin.dep.no

Høringssvar om avvikling av midlertidige endringer i utlånsreguleringen

Forbrukerrådet viser til at Finansdepartementet den 28. august 2020 åpnet høring om å avvikle midlertidige endringer i utlånsreguleringen. Høringsfristen er av departementet satt til den 4. september 2020.

Forbrukerrådet oversender med dette sitt høringssvar, som er innsendt ved bruk av departementenes digitale løsning for høringsuttalelser og i tillegg oversendt elektronisk til postmottak@fin.dep.no.

I brev fra henholdsvis Norges Bank av den 19. august og fra Finanstilsynet av den 27. august tas det til orde for å avvikle de midlertidige endringene i utlånsreguleringen som ble innført i vår, både i boliglånsforskriften og i forbrukslånsforskriften.

Forbrukerrådets hovedpunkter kan oppsummeres slik:

- Forbrukerrådet støtter avvikling av de midlertidige endringene i forbrukslånsforskriften.
- Forbrukerrådet støtter avvikling av de midlertidige endringene i boliglånsforskriften.

Forbrukslånsforskriften

Forbrukerrådet vil peke på at hovedårsaken til den midlertidige endringen i forbrukslånsforskriften i vår var at husholdninger som på grunn av koronakrisen plutselig befant seg i en midlertidig anstrengt økonomisk situasjon med svært begrenset likviditet, skulle kunne få innvilget kortsiktige, usikrede lån med lav

rente i påvente av utbetaling av dagpenger fra NAV. Kravet var at slike lån utelukkende skulle kompensere for manglende men forestående utbetaling fra NAV.

Behovet for å videreføre dette midlertidige unntaket i forbrukslånsforskriften er nå betydelig redusert som følge av at NAV har redusert saksbehandlingstiden ned mot et mer «normalt» nivå på ca. fire uker. I tillegg ble det allerede fra den 30. mars mulig for personer som ventet på å få dagpengesøknaden ferdigbehandlet å få forskudd på dagpenger.

Forbrukerrådet påpekte i sitt høringssvar av den 30. april i år at den ekstraordinære situasjonen vi sto oppe i da ikke måtte bidra til at enda flere husholdninger opptar lånegjeld som de på sikt ikke makter å betjene.

Ifølge Gjeldsregisteret.com utgjorde samlet usikret rentebærende gjeld i Norge 159,8 milliarder kroner ved utgangen av august 2020.¹ Andelen forbrukslån som misligholdes har også vært økende i årene etter 2014 og frem til i dag.²

Boliglånsforskriften

Boliglånsforskriften stiller blant annet krav til kundenes betjeningsevne, gjeld i forhold til inntekt, belåningsgrad og avdragsbetaling. Bankene hadde frem til og med første kvartal i år mulighet til å avvike fra ett eller flere av disse kravene for inntil 10 prosent av utlånsvolumet hvert kvartal (for boliger lokalisert i Oslo var fleksibilitetskvoten satt til 8 prosent).

Basert på råd fra Finanstilsynet besluttet Finansdepartementet den 23. mars 2020 en midlertidig økning i fleksibilitetskvotene i boliglånsforskriften til 20 prosent i andre kvartal. Departementet besluttet den 11. juni å videreføre de midlertidige økte fleksibilitetskvotene ut tredje kvartal 2020.

En hovedårsak til at fleksibilitetskvotene i boliglånsforskriften ble midlertidig økt skyldtes et økt behov for å hjelpe boliglånskunder som plutselig befant seg i en krevende økonomisk situasjon, for eksempel som følge av permitteringer eller arbeidsledighet grunnet smitteutbruddet og smitteverntiltakene. Økningen i fleksibilitetskvotene skulle således styrke bankenes mulighet til å støtte kundene gjennom en krevende periode, og tiltaket var ment å bidra til å begrense de negative virkningene for husholdningene som følge av koronapandemien.

¹ <https://www.gjeldsregisteret.com/pages/nokkeltall>

² Finanstilsynet: Finansielt utsyn, desember 2019.

Ifølge Norges Banks utlånsundersøkelse 2/2020 har bankene rapportert om økt etterspørsel etter boliglån i andre kvartal i år. Bankene melder også om at lave renter har bidratt til økt etterspørsel etter refinansiering og bankbytte. Et flertall av bankene har også svart at mens innvilgelse av avdragsfrihet for permitterte eller arbeidsledige økte mye i starten av kvartalet så avtok dette etter hvert. Det er også forventet at bruk av avdragsfrihet vil falle noe fremover.³ De utvidede fleksibilitetskvotene er bare til en viss grad blitt brukt av bankene. Behovet for å videreføre en økt fleksibilitetskvote er dermed redusert.

Boliglånsforskriften tillater at rente- og avdragsutsettelse kan gis i inntil seks måneder for eksisterende lån uten bruk av kvote ved omstendigheter som midlertidig forverrer en kundes betalingsevne. De ordinære fleksibilitetskvotene gir også bankene muligheter til å innvilge søknader om nye låneavtaler med endrede nedbetalingsplaner.

Forbrukerrådet vil generelt peke på at et svært lavt rentenivå innebærer en fare for at boligprisene og husholdningsskjelden vil kunne øke ytterligere fra et allerede høyt nivå. Det er tegn på at dette inntreffer i statistikk som nylig er gjort tilgjengelig fra Eiendom Norge.⁴ Det vil innebære økt risiko for finansiell ustabilitet i norsk økonomi i årene framover. En normalisering av fleksibilitetskvotene kan dermed bidra til å motvirke en slik utvikling.

Oslo, den 4. september 2020

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Jorge B. Jensen (sign.)
Fagdirektør finans

Bjarki Eggen (sign.)
Seniorrådgiver finans

³ <https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Publikasjoner/Norges-Banks-utlansundersokelse/02-2020-utlansundersokelse/>

⁴ <https://eiendommnorge.no/boligprisstatistikk/>